

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/48/48/98

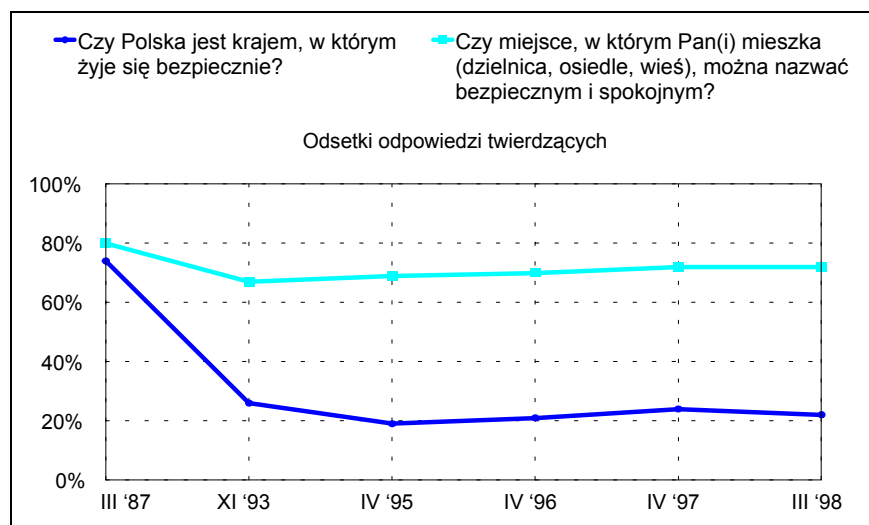
POCZUCIE ZAGROŻENIA PRZESTĘPCZOŚCIĄ. STOSUNEK DO PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Zdecydowana większość społeczeństwa uważa, że Polska jest krajem o dużym zagrożeniu przestępczością, mimo to w swoim miejscu zamieszkania Polacy na ogół czują się bezpiecznie. Od kilku lat opinie te są w zasadzie stabilne.

- Blisko połowa ankietowanych (47%) w niewielkim stopniu obawia się, że może się stać ofiarą przestępstwa, niemal co siódmy (15%) zaś deklaruje silne poczucie zagrożenia. Od dwóch lat częstość występowania obaw o bezpieczeństwo osobiste utrzymuje się na tym samym poziomie.
- Połowa Polaków jest zdania, że poczucie bezkarności młodocianych stanowi główną przyczynę popełniania przez nich najcięższych zbrodni. Znaczna część badanych (32%) przyczyn tego zjawiska upatruje w przemocy i brutalności pokazywanej w telewizji, nieco mniejsza grupa (29%) odpowiedzialnością obarcza dom rodzinny. Niewielki odsetek ankietowanych (5%) uważa, że za brutalizację przestępczości nieletnich odpowiedzialna jest szkoła.

Środki przekazu raz po raz alarmują opinię publiczną o różnego rodzaju działaniach przestępczych - bójkach chuligańskich, pobiciach, napadach rabunkowych, akcjach zorganizowanych gangów. Szczególne poruszenie opinii publicznej wywołują przestępstwa, nieraz najcięższe, popełniane przez nieletnich. Jak ta fala przestępczości wpływa na poczucie bezpieczeństwa osobistego Polaków? Jak silne jest subiektywne odczuwanie zagrożenia przestępczością? Problematyka ta jest od kilku lat systematycznie monitorowana przez CBOS. Rozpatrujemy ją na trzech płaszczyznach: kraju, miejsca zamieszkania i obaw o osobiste bezpieczeństwo. W pierwszym przypadku chodzi o postrzeganie Polski jako kraju bezpiecznego lub nie, w drugim - jak badani oceniają pod względem bezpieczeństwa swoje miejsce zamieszkania, w trzecim zaś o to, czy i w jakim stopniu obawiają się, iż sami staną się ofiarą przestępstwa.

W związku z powtarzającymi się przypadkami popełniania zbrodni przez nieletnich zapytaliśmy ankietowanych o ich poglądy na temat przyczyn tego zjawiska, a także o opinie o tym, od jakiego wieku młodociani sprawcy najcięższych zbrodni powinni odpowiadać tak samo jak dorośli¹.

CZY W POLSCE ŻYJE SIĘ BEZPIECZNIE?

Na poczucie osobistego bezpieczeństwa wpływa wiele czynników, wśród których istotną rolę odgrywa przekonanie o stanie zagrożenia przestępczością w otoczeniu, w którym się żyje. Prezentację wyników naszego sondażu zaczniemy więc od wyobrażeń o zagrożeniu występującym w najszerzej pojętym otoczeniu - mianowicie w skali kraju.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (94) przeprowadzono w dniach 12-17 marca '98 na 1123-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	III '87	XI '93	IV '95	IV '96	IV '97	III '98
Tak	74	26	19	21	24	22
Nie	22	67	79	77	75	76
Trudno powiedzieć	4	7	2	2	1	2

Od kwietnia '95 społeczne opinie o stanie zagrożenia przestępczością w kraju są w zasadzie stabilne. Obecnie co piąty badany uważa, że w Polsce żyje się bezpiecznie, natomiast zdecydowana większość społeczeństwa jest przeciwnego zdania, przy znikomym odsetku osób (co również znamienne) nie mających wyrobionej opinii w tej kwestii. Przed jedenastu laty proporcje te były niemal dokładnie odwrotne. Ów ponury obraz Polski jako kraju, w którym życie nie jest bezpieczne, ukształtował się więc na początku lat dziewięćdziesiątych i od tej pory nie ulega większym zmianom. Takie postrzeganie stanu zagrożenia przestępczością w kraju jest wspólne różnym grupom i warstwom społecznym. Co ciekawe, występujące jeszcze przed rokiem² pewne zróżnicowania opinii w tym względzie uległy zniwelowaniu i są statystycznie nieistotne.

OCENA ZAGROŻENIA W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Jak badani oceniają stan bezpieczeństwa w swoim bezpośrednim otoczeniu, w miejscu zamieszkania?

Tabela 2 w procentach

Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	III '87	XI '93	IV '95	IV '96	IV '97	III '98
Tak	80	67	69	70	72	72
Nie	17	30	29	29	26	26
Trudno powiedzieć	3	3	2	1	2	2

Mimo iż zdecydowana większość społeczeństwa uważa, że Polska jest krajem, w którym nie żyje się bezpiecznie, niemal trzy czwarte badanych ocenia swoje miejsce

² Patrz komunikat CBOS „Czy w Polsce żyje się bezpiecznie?”, maj '97.

zamieszkania jako bezpieczne i spokojne. Czy istnieje związek między opiniami w obydwu tych sprawach?

Tabela 3

w procentach

Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?	Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	
	Tak	Nie
Tak	29	70
Nie	4	95

Pominięto „trudno powiedzieć”.

V Cramera=0,361

Opinia o stanie bezpieczeństwa w kraju jest tylko częściowo kształtowana przez bezpośrednie doświadczenia z miejsca zamieszkania. Niemal wszyscy badani odczuwający zagrożenie w miejscu swojego zamieszkania uważają Polskę za kraj, w którym nie żyje się bezpiecznie. Równocześnie jednak wśród osób, które - według własnej oceny - mieszkają w miejscu bezpiecznym i spokojnym, zdecydowanie przeważa pogląd, że w Polsce nie żyje się bezpiecznie. Wynika to stąd, że - w przeciwieństwie do opinii o miejscu zamieszkania - przeświadczenie o tym, czy Polska jest krajem bezpiecznym czy też nie, jest oparte nie tyle na własnym doświadczeniu, ile na informacjach uzyskanych za pośrednictwem środków masowego przekazu. Te zaś z natury rzeczy interesują się przypadkami naruszenia spokoju i bezpieczeństwa ludzi, przede wszystkim zaś przypadkami szczególnie drastycznymi. Informacje takie silnie oddziałują na wyobraźnię i kształtują obraz kraju.

Oceny stanu zagrożenia w miejscu zamieszkania są jeszcze bardziej stabilne niż opinie o zagrożeniu przestępczością w kraju. Trzeba też zauważyć, że wprawdzie wraz z transformacją ustrojową poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania również zmalało, jednak był to spadek bez porównania mniejszy niż w przypadku oceny stanu bezpieczeństwa w skali kraju.

W swoim miejscu zamieszkania najbezpieczniej czują się mieszkańcy wsi - 84% spośród nich ocenia wieś, w której mieszkają, jako bezpieczną i spokojną. Stosunkowo niewiele gorzej jest w małych miastach (do 20 tys. ludności), gdzie 76% mieszkańców również nie odczuwa zagrożenia. Natomiast w miastach dużych i największych odsetki te są znacznie mniejsze i wynoszą odpowiednio 56 i 62%.

POCZUCIE OSOBISTEGO ZAGROŻENIA

Jak na tym tle kształtuje się poczucie osobistego zagrożenia? W jakim stopniu Polacy odczuwają lęk przed tym, by nie paść ofiarą przestępstwa?

Tabela 4 w procentach

Czy obawia się Pan(i) tego, że może się Pan(i) stać ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	IV '96	IV '97	III '98
W ogóle się tego nie obawiam	7	7	8
Raczej się tego nie obawiam	23	30	27
Obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46	47
Bardzo się tego obawiam	17	15	15
Trudno powiedzieć	3	2	3

Poczucie osobistego zagrożenia jest udziałem blisko dwóch trzecich badanych (62%), przy czym niemal co siódmy (15%) odczuwa je w dużym stopniu, a prawie połowa - w niewielkim. Całkowity brak takich obaw deklaruje co dwunasty ankietowany. Od dwóch lat częstość występowania obaw o bezpieczeństwo osobiste pozostaje na tym samym poziomie. Obawy takie częściej wyrażają mieszkańcy miast (szczególnie dużych) niż wsi. Częściej od pozostałych deklarują je badani z wykształceniem średnim i wyższym. Także osoby młode i w średnim wieku częściej niż starsze stwierdzają, że obawiają się tego, by nie paść ofiarą przestępstwa. Obydwie te zależności mogą być, przynajmniej częściowo, pochodną różnic w strukturze cech występujących między mieszkańcami wsi i miast. Kobiety częściej czują się zagrożone niż mężczyźni.

Obawy o bezpieczeństwo osobiste związane są zarówno z oceną stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, jak i przeświadczeniem o stopniu zagrożenia w skali całego kraju.

Tabela 5 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Czy obawia się Pan(i) tego, że może się Pan(i) stać ofiarą przestępstwa?		
	Nie obawiam się	Obawiam się	Trudno powiedzieć
Tak	51	48	1
Nie	30	67	3
Trudno powiedzieć	29	48	23

V Cramera=0,175

Tabela 6

w procentach

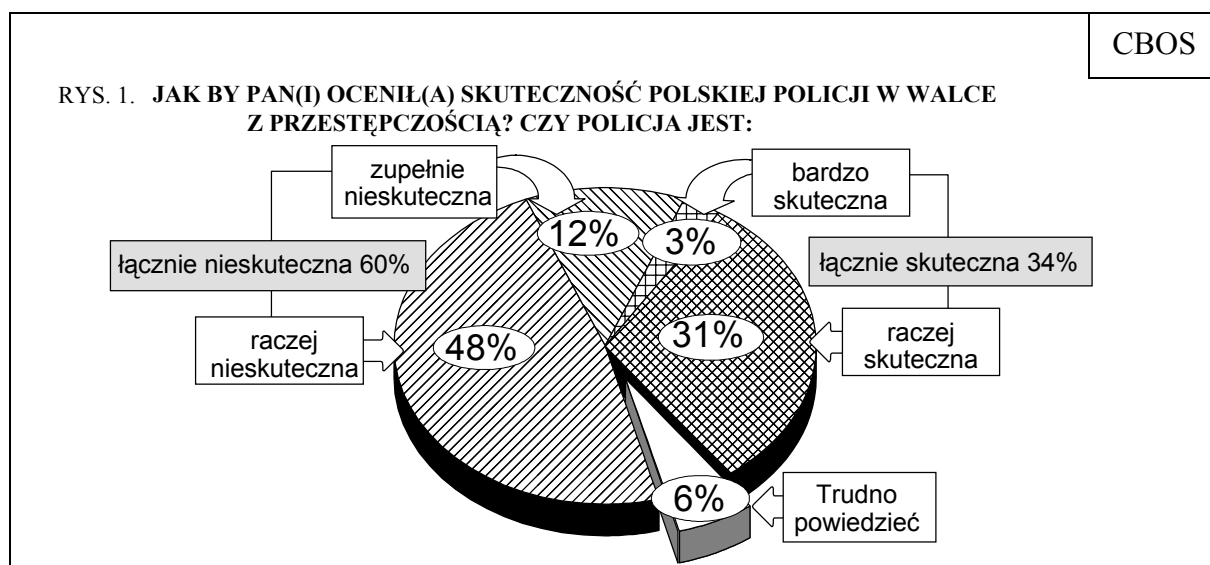
Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?	Czy obawia się Pan(i) tego, że może się Pan(i) stać ofiarą przestępstwa?		
	Nie obawiam się	Obawiam się	Trudno powiedzieć
Tak	42	56	2
Nie	18	81	1
Trudno powiedzieć	12	55	33

V Cramera=0,244

Zrozumiałe, że poczucie osobistego zagrożenia jest znacznie silniej związane z oceną stopnia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania niż z przekonaniem o zagrożeniu w skali kraju. Mieszkańcom rejonów o dużym zagrożeniu bezpośrednia obserwacja dostarcza powodów, by nie czuć się bezpiecznie. Natomiast opinia o stanie bezpieczeństwa w kraju kształtowana jest, jak już wspomnieliśmy, przede wszystkim pośrednio i nie musi wiązać się z brakiem poczucia osobistego bezpieczeństwa. Stąd też wśród badanych, którzy swoje miejsce zamieszkania oceniają jako bezpieczne i spokojne, ponad dwukrotnie więcej osób deklaruje brak poczucia osobistego zagrożenia niż wśród zamieszkujących niespokojną okolicę.

OCENA SKUTECZNOŚCI POLICJI W WALCE Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Uzupełnieniem problematyki poczucia bezpieczeństwa osobistego i stanu zagrożenia w otoczeniu, w którym się żyje, będą odpowiedzi badanych na pytanie, jak oceniają oni skuteczność polskiej policji w walce z przestępczością.

Zdecydowanie dominuje pogląd, że działania policji są nieskuteczne. Podkreślić jednak należy, że nie jest to równoznaczne ze złą opinią o jej pracy. Z innych badań³ wiemy, iż w społeczeństwie przeważają pozytywne oceny działalności policji. Mała skuteczność w walce z przestępczością niekoniecznie bowiem musi wynikać ze złej pracy policji. Może być skutkiem np. słabego jej wyposażenia lub - co jest poglądem dość rozpowszechnionym⁴ - różnego rodzaju utrudnień wynikających z niewłaściwych przepisów prawnych bądź złego, w ocenie badanych, funkcjonowania sądów i prokuratury⁵.

Skuteczność policji w walce z przestępczością oceniana jest z punktu widzenia stanu bezpieczeństwa zarówno w skali kraju, jak i w miejscu zamieszkania.

Tabela 7

w procentach

Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?	Jak by Pan(i) ocenił(a) skuteczność polskiej policji w walce z przestępczością? Czy policja jest:		
	nieskuteczna	skuteczna	Trudno powiedzieć
Tak	57	38	5
Nie	72	22	6
Trudno powiedzieć	44	27	29

V Cramera=0,140

Tabela 8

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Jak by Pan(i) ocenił(a) skuteczność polskiej policji w walce z przestępczością? Czy policja jest:		
	nieskuteczna	skuteczna	Trudno powiedzieć
Tak	40	55	5
Nie	67	28	5
Trudno powiedzieć	26	25	49

V Cramera=0,250

Na ocenę skuteczności policji bardziej wpływa jednak obraz Polski jako kraju, w którym nie żyje się bezpiecznie, niż poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Wśród badanych, którzy twierdzą, że w Polsce żyje się bezpiecznie, przeważa pogląd, że

³ Por. komunikat CBOS „Ocena działalności instytucji publicznych”, marzec '98.

⁴ Zob. komunikat CBOS „Opinie o sposobach walki z przestępczością i uprawnieniach policji”, kwiecień '98.

⁵ Praca aparatu sprawiedliwości jest gorzej oceniana niż praca policji. Por. komunikat CBOS „Ocena działalności instytucji publicznych”.

polska policja skutecznie walczy z przestępczością. Natomiast większość osób uznających swoje miejsce zamieszkania za bezpieczne i spokojne uważa, że policja jest nieskuteczna w walce z przestępczością.

Skuteczność policji lepiej oceniają mieszkańcy wsi niż miast. Najbardziej krytyczni w ocenie efektywności jej działań są badani z wyższym wykształceniem oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji.

OPINIE O PRZYCZYNACH POPEŁNIANIA PRZEZ NIELETNICH NAJCIEŹSZYCH ZBRODNI

Przypadki brutalnych zbrodni, także najcięższych - zabójstw, popełnianych przez nieletnich coraz częściej wstrząsają opinią publiczną. Zapytaliśmy ankietowanych o ich poglądy na temat przyczyn tego zjawiska. Z listy, na której umieściliśmy osiem przyczyn, najczęściej wymienianych w dyskusjach dotyczących obserwowanego ostatnio wzrostu przestępczości nieletnich, badani wskazywali - ich zdaniem - najważniejsze.

		CBOS
Jakie są, Pana(i) zdaniem, najważniejsze przyczyny zdarzających się ostatnio przypadków popełniania przez nieletnich najcięższych zbrodni - umyślnych zabójstw, pobic ze skutkiem śmiertelnym?		
Poczucie bezkarności młodocianych, którzy wiedzą, że grozi im co najwyżej osadzenie w poprawczaku		50%
Wpływ przemocy i brutalności pokazywanej w telewizji		32%
Złe wychowanie w domu rodzinnym		29%
Pijaństwo wśród młodzieży		26%
Ogólna demoralizacja społeczeństwa, rozluźnienie obyczajów		25%
Zły przykład ze strony dorosłych		20%
Zbyt wczesne usamodzielnianie się młodzieży		6%
Zła praca szkoły, nauczycieli		5%
Inne przyczyny		2%
Trudno powiedzieć		1%
Odsetki nie sumują się do 100, gdyż badani mogli wskazać dwie najważniejsze - ich zdaniem - przyczyny.		

Badani najczęściej upatrują przyczyny popełniania zbrodni przez nieletnich w panującym wśród nich poczuciu bezkarności. Na drugim miejscu pod względem częstości wskazań sytuuje się zły wpływ telewizji - pokazywanie brutalności, przemocy. Dopiero w dalszej kolejności odpowiedzialnością za wzrastającą brutalność nieletnich przestępców obarczano rodzinę lub też wskazywano na przyczyny strukturalne, wynikające z ogólnego stanu społeczeństwa. Warto podkreślić, że bardzo rzadko wymieniano złą pracę szkoły, nauczycieli.

Taki rozkład opinii jest pośrednim poparciem stanowiska, że istniejące przepisy prawne dotyczące nieletnich są wadliwe. Trzeba dodać, że jest to pogląd już utrwalony - bardzo zbliżone wyniki otrzymaliśmy także rok temu⁶.

Warto też zauważyć, że na poczucie bezkarności nieletnich wyraźnie częściej niż inni wskazuje młodzież, szczególnie zaś uczniowie i studenci, a więc ta część badanych, o których można powiedzieć, że są stosunkowo najbliżej środowiska, o którym się wypowiadają.

Natomiast na odpowiedzialność rodziny częściej niż inni wskazują badani z wyższym wykształceniem. Oni również - podobnie jak osoby z wykształceniem średnim - częściej od pozostałych upatrują przyczyn omawianego zjawiska w ogólnej demoralizacji społeczeństwa, rozluźnieniu obyczajów. Z kolei pijaństwo wśród młodzieży wskazują przede wszystkim najmłodszy badani oraz respondenci o niskim poziomie wykształcenia.

Odpowiedzi określone zbiorczo jako „inne przyczyny” były wypowiedziami spontanicznymi osób, które na zaproponowanej liście nie znalazły przyczyn uważanych przez nie za najistotniejsze. W tej kategorii wypowiedzi dominowało wskazywanie na brak pracy, ogólnie - perspektyw dla młodych ludzi.

⁶ Por. komunikat CBOS „Czy w Polsce żyje się bezpiecznie? Przystępczość nieletnich i stosunek do kary śmierci”, maj '97.

Poczucie bezkarności nieletnich jest przez zwolenników obniżenia wieku odpowiedzialności karnej najczęściej używanym argumentem. Badanym zadaliśmy więc pytanie, jaką granicę wieku pełnej odpowiedzialności karnej uważają za najbardziej właściwą.

		CBOS
<p>Od jakiego wieku, Pana(i) zdaniem, młodociani sprawcy najcięższych zbrodni - umyślnego zabójstwa, pobicia ze skutkiem śmiertelnym - powinni odpowiadać tak samo jak dorośli? Proszę podać liczbę lat.</p>		
Niezależnie od wieku, „wszyscy powinni odpowiadać tak samo”, „od wieku, w jakim byli zdolni popełnić zbrodnię” itp.		2%
Poniżej 12 lat		2%
Od 12 lat		3%
Od 13 lat		4%
Od 14 lat		11%
Od 15 lat		23%
Od 16 lat		37%
Od 17 lat		8%
Od 18 lat		8%
Trudno powiedzieć		3%

Blisko połowa (45%) ankietowanych (łącznie z odpowiedziami z kategorii „niezależnie od wieku”) uważa, że pełną odpowiedzialność karną powinny ponosić osoby mające 15 lat lub nawet mniej. (W porównaniu z rokiem ubiegłym⁷ odsetek ten zmniejszył się o 5 punktów.) Dzielą się oni na dwie mniej więcej równoliczne grupy - zwolenników ustalenia takiej granicy na poziomie 15 lat oraz zwolenników pełnej odpowiedzialności osób jeszcze młodszych.

⁷ Por. przypis 6.

Panuje przekonanie, że Polska jest krajem, w którym nie żyje się bezpiecznie, a skuteczność policji w walce z przestępczością jest niewielka. Przeświadczenie to ma jednak charakter ogólnego stereotypu, nie przeszkadzającego temu, że w bezpośrednim otoczeniu miejsca zamieszkania większość społeczeństwa czuje się bezpiecznie. Blisko połowa badanych (47%) tylko w niewielkim stopniu obawia się, że może się stać ofiarą przestępstwa. Częstość występowania tego rodzaju obaw utrzymuje się od dwóch lat na tym samym poziomie.

Przyczyn brutalnych przestępstw, popełnianych przez nieletnich, ankietowani upatrują przede wszystkim w poczuciu bezkarności młodocianych. Wiąże się z tym znaczne poparcie poglądu o potrzebie obniżenia wieku pełnej odpowiedzialności karnej sprawców najcięższych przestępstw.

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	76	2	1123
Płeć				
Meżczyźni	25	74	2	532
Kobiety	19	78	2	591
Wiek				
do 24 lat	20	79	1	156
25-34	25	73	2	199
35-44	23	76	1	232
45-54	23	76	1	206
55-64	12	86	2	141
65 lat i więcej	24	71	5	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	73	2	422
Miasto do 20 tys.	17	81	2	134
od 21 do 100 tys.	21	76	3	206
101-500 tys.	18	80	3	227
501 tys. i więcej mieszk.	24	76	0	132
Region				
Północny	24	75	1	106
Zachodni	28	72	0	121
Środkowozachodni	25	73	2	172
Środkowy	17	82	1	223
Wschodni	25	70	4	134
Południowo-wschodni	23	76	1	179
Południowo-zachodni	16	80	4	188
Wykształcenie				
Podstawowe	22	74	4	358
Zasadnicze zawodowe	19	79	2	301
Średnie	24	75	1	353
Wyższe	19	80	1	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	19	80	1	82
Prac.umysł.niż.szczębla	24	76	0	103
Pracownicy fiz.- umysł.	16	81	2	69
Robotnicy wykwalifikowani	31	69	0	96
Robotnicy niewykwalifik.	20	77	2	70
Rolnicy	26	74	0	75
Prywatni przedsiębiorcy	35	62	3	46
Bierni zawodowo				
Renciści	19	78	3	156
Emeryci	18	78	4	197
Uczniowie i studenci	19	81	0	70
Bezrobotni	20	78	3	99
Gospodynie domowe i inni	25	71	4	60
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	26	73	1	127
Sektor państwowy	20	78	2	118
Sektor prywatny	23	76	1	249
Spółdzielczość	5	95	0	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	22	78	0	217
201 - 325	24	75	1	203
326 - 449	20	78	2	185
450 - 599	22	76	2	128
Powyżej 599 zł	22	77	1	198
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	79	2	335
Średnie	21	77	2	506
Dobre	27	72	1	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	21	78	1	62
Raz w tygodniu	23	75	2	584
Kilka razy w miesiącu	21	78	1	159
Kilka razy w roku	19	79	2	217
W ogóle nie uczestniczy	21	74	5	100
Poglądy polityczne				
Lewica	23	77	0	219
Centrum	18	81	2	274
Prawica	24	75	1	387
Trudno powiedzieć	22	73	5	242

Tabela 2. Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	72	26	2	1123
Płeć				
Mężczyźni	75	23	2	532
Kobiety	69	29	2	591
Wiek				
do 24 lat	77	21	2	156
25-34	74	25	1	199
35-44	75	24	1	232
45-54	73	25	2	206
55-64	66	33	1	141
65 lat i więcej	65	31	4	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	84	14	2	422
Miasto do 20 tys.	76	22	2	134
od 21 do 100 tys.	67	31	2	206
101-500 tys.	56	42	2	227
501 tys.i więcej mieszk.	62	35	2	132
Region				
Północny	78	21	1	106
Zachodni	59	41	0	121
Środkowozachodni	74	24	2	172
Środkowy	71	27	2	223
Wschodni	72	25	3	134
Południowo-wschodni	75	22	3	179
Południowo-zachodni	73	25	2	188
Wykształcenie				
Podstawowe	73	25	3	358
Zasadnicze zawodowe	71	27	2	301
Średnie	72	26	2	353
Wyższe	69	29	2	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	74	23	3	82
Prac.umysł.niż.szczębla	79	21	0	103
Pracownicy fiz.- umysł.	58	41	1	69
Robotnicy wykwalifikowani	68	31	1	96
Robotnicy niewykwalifik.	78	21	1	70
Rolnicy	89	11	0	75
Prywatni przedsiębiorcy	76	23	1	46
Bierni zawodowo				
Renciści	66	31	3	156
Emeryci	66	32	2	197
Uczniowie i studenci	70	30	0	70
Bezrobotni	74	20	6	99
Gospodynie domowe i inni	81	18	2	60
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	77	21	3	127
Sektor państwowy	68	30	2	118
Sektor prywatny	70	30	0	249
Spółdzielczość	76	24	0	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	71	29	0	217
201 - 325	76	22	2	203
326 - 449	73	27	0	185
450 - 599	69	30	1	128
Powyżej 599 zł	69	28	3	198
Ocena własnych war. mater.				
Złe	66	32	2	335
Średnie	72	26	3	506
Dobre	80	20	1	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	76	24	0	62
Raz w tygodniu	76	22	2	584
Kilka razy w miesiącu	69	29	1	159
Kilka razy w roku	66	33	1	217
W ogóle nie uczestniczy	59	33	9	100
Poglądy polityczne				
Lewica	73	25	2	219
Centrum	67	31	2	274
Prawica	76	23	0	387
Trudno powiedzieć	69	27	4	242

Tabela 3. Czy obawia się Pan(i) tego, że może się Pan(i) stać ofiarą przestępstwa?

	(%)			
	Nie obawiam się	Obawiam się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	62	3	1123
Płeć				
Mężczyźni	40	58	3	532
Kobiety	30	67	3	591
Wiek				
do 24 lat	31	69	0	156
25-34	31	65	4	199
35-44	30	68	2	232
45-54	39	60	1	206
55-64	39	59	1	141
65 lat i więcej	41	53	7	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	55	4	422
Miasto do 20 tys.	32	65	3	134
od 21 do 100 tys.	35	64	1	206
101-500 tys.	30	68	2	227
501 tys. i więcej mieszk.	29	70	1	132
Region				
Północny	44	54	2	106
Zachodni	36	62	2	121
Środkowozachodni	29	68	2	172
Środkowy	36	61	4	223
Wschodni	44	53	3	134
Południowo-wschodni	37	59	4	179
Południowo-zachodni	24	75	1	188
Wykształcenie				
Podstawowe	45	51	5	358
Zasadnicze zawodowe	33	65	2	301
Średnie	28	70	2	353
Wyższe	28	71	1	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	26	73	1	82
Prac.umysł.niż.szczębla	29	68	3	103
Pracownicy fiz.- umysł.	33	67	0	69
Robotnicy wykwalifikowani	35	61	4	96
Robotnicy niewykwalifik.	31	67	2	70
Rolnicy	39	57	3	75
Prywatni przedsiębiorcy	29	71	0	46
Bierni zawodowo				
Renciści	43	54	3	156
Emeryci	38	59	3	197
Uczniowie i studenci	31	69	0	70
Bezrobotni	34	62	4	99
Gospodynie domowe i inni	36	57	6	60
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	36	62	3	127
Sektor państwowy	26	72	2	118
Sektor prywatny	33	66	1	249
Spółdzielczość	31	69	0	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	34	63	3	217
201 - 325	33	65	3	203
326 - 449	37	61	2	185
450 - 599	39	58	3	128
Powyżej 599 zł	34	65	1	198
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	64	3	335
Średnie	35	62	3	506
Dobre	36	62	2	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	64	3	62
Raz w tygodniu	37	60	2	584
Kilka razy w miesiącu	40	58	3	159
Kilka razy w roku	28	68	4	217
W ogóle nie uczestniczy	28	69	3	100
Poglądy polityczne				
Lewica	33	66	1	219
Centrum	33	64	3	274
Prawica	34	64	1	387
Trudno powiedzieć	39	55	6	242

Tabela 4. Jak by Pan(i) ocenił(a) skuteczność polskiej policji w walce z przestępczością? Czy policja jest:

	nieskute- czna	skuteczna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	34	6	1123
Płeć				
Meżczyźni	62	34	4	532
Kobiety	58	34	8	591
Wiek				
do 24 lat	61	32	7	156
25-34	59	39	3	199
35-44	63	36	2	232
45-54	67	30	3	206
55-64	62	29	9	141
65 lat i więcej	50	35	15	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	40	8	422
Miasto do 20 tys.	67	29	4	134
od 21 do 100 tys.	58	34	8	206
101-500 tys.	70	27	3	227
501 tys. i więcej mieszk.	66	30	5	132
Region				
Północny	65	31	4	106
Zachodni	68	28	4	121
Środkowozachodni	59	32	8	172
Środkowy	60	33	7	223
Wschodni	55	39	6	134
Południowo-wschodni	56	40	5	179
Południowo-zachodni	62	31	7	188
Wykształcenie				
Podstawowe	49	40	11	358
Zasadnicze zawodowe	66	31	3	301
Średnie	63	32	5	353
Wyższe	72	26	2	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	74	25	2	82
Prac.umysł.niż.szczębla	68	31	1	103
Pracownicy fiz.- umysł.	61	32	7	69
Robotnicy wykwalifikowani	63	34	3	96
Robotnicy niewykwalifik.	64	35	1	70
Rolnicy	56	41	4	75
Prywatni przedsiębiorcy	66	34	0	46
Bierni zawodowo				
Renciści	48	38	13	156
Emeryci	59	29	11	197
Uczniowie i studenci	64	27	9	70
Bezrobotni	57	41	2	99
Gospodynie domowe i inni	55	40	6	60
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	57	42	1	127
Sektor państwowy	71	27	2	118
Sektor prywatny	69	29	2	249
Spółdzielczość	79	12	10	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	59	38	3	217
201 - 325	55	39	6	203
326 - 449	63	33	4	185
450 - 599	62	32	6	128
Powyżej 599 zł	66	28	6	198
Ocena własnych war. mater.				
Złe	63	32	5	335
Średnie	58	35	7	506
Dobre	62	32	6	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	41	5	62
Raz w tygodniu	57	36	7	584
Kilka razy w miesiącu	56	39	5	159
Kilka razy w roku	69	27	4	217
W ogóle nie uczestniczy	73	20	8	100
Poglądy polityczne				
Lewica	62	34	4	219
Centrum	61	34	4	274
Prawica	64	32	4	387
Trudno powiedzieć	51	36	13	242

Tabela 5. Jakie są, Pana(i) zdaniem, najważniejsze przyczyny zdarzających się ostatnio przypadków popełniania przez nieletnich najcięższych zbrodni - umyślnych zabójstw, pobic ze skutkiem śmiertelnym? Proszę wskazać nie więcej niż dwie najważniejsze, Pana(i) zdaniem, przyczyny. 1 - Zła praca szkoły, nauczycieli; 2 - Zbyt wczesne usamodzielnianie się młodzieży; 3 - Zły przykład ze strony dorosłych; 4 - Pijaństwo wśród młodzieży; 5 - Ogólna demoralizacja społeczeństwa, rozluźnienie obyczajów; 6 - Złe wychowanie w domu rodzinnym; 7 - Wpływ przemocy i brutalności pokazywanej w telewizji; 8 - Poczucie bezkarności młodocianych, którzy wiedzą, że grozi im co najwyżej osadzenie w poprawczaku; 9 - Inne przyczyny; 10 - Trudno powiedzieć (%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Liczba osób
Ogółem	5	6	20	26	25	29	32	50	2	1	1123
Płeć											
Mężczyźni	5	5	20	26	24	30	29	55	1	1	531
Kobiety	4	6	19	27	26	29	34	47	2	2	591
Wiek											
do 24 lat	3	6	16	35	20	18	30	67	0	0	156
25-34	1	7	22	28	19	31	33	55	2	1	199
35-44	5	7	18	23	27	34	29	54	2	0	231
45-54	7	4	18	27	23	28	34	54	1	0	206
55-64	7	5	20	25	36	24	31	45	2	1	141
65 lat i więcej	4	5	24	21	29	37	33	28	4	6	188
Miejsce zamieszkania											
Wieś	2	5	17	32	22	29	37	44	3	3	422
Miasto do 20 tys.	5	5	35	26	24	27	29	44	0	0	134
od 21 do 100 tys.	8	7	17	26	26	28	32	44	2	0	206
101-500 tys.	6	5	19	26	28	30	27	54	1	0	226
501 tys. i więcej mieszk.	6	3	17	16	21	34	28	66	3	0	132
Region											
Północny	4	8	15	23	25	38	32	55	1	0	106
Zachodni	7	7	29	32	34	25	19	44	0	0	121
Środkowozachodni	6	5	19	22	26	28	36	48	2	4	172
Środkowy	4	4	19	19	22	33	34	54	3	1	223
Wschodni	4	5	19	36	23	28	36	42	2	1	134
Południowo-wschodni	5	6	17	27	23	31	34	47	2	2	179
Południowo-zachodni	3	6	21	30	28	25	29	57	1	1	188
Wykształcenie											
Podstawowe	5	7	23	33	23	28	32	36	2	4	358
Zasadnicze zawodowe	5	6	21	32	19	30	32	53	0	0	301
Średnie	4	5	16	22	31	26	30	61	2	0	353
Wyższe	5	3	19	7	33	41	36	55	3	0	110
Grupa społ.-zaw. pracujący											
Kadra kier., inteligencja	7	2	11	8	26	47	43	56	0	0	81
Prac. umysł. niż. szczebla	3	7	18	19	28	35	28	69	0	0	103
Pracownicy fiz. - umysł.	9	4	22	25	21	29	29	58	0	0	69
Robotnicy wykwalifikowani	5	4	15	33	23	30	35	54	0	0	96
Robotnicy niewykwalifik.	1	10	23	35	18	19	34	56	0	1	70
Rolnicy	0	8	19	43	19	22	28	47	0	3	75
Prywatni przedsiębiorcy	8	2	18	10	16	40	33	63	7	0	46
Bierni zawodowo											
Renciści	5	5	17	29	29	28	31	43	4	4	156
Emeryci	4	6	23	25	34	32	31	33	3	3	197
Uczniowie i studenci	2	1	22	27	21	16	34	74	0	0	70
Bezrobotni	10	11	22	29	27	24	26	50	2	0	99
Gospodynie domowe i inni	1	6	25	31	19	28	34	46	5	0	60
Pracujący poza rolnictwem											
Sfera budżetowa	2	5	16	16	27	38	42	53	0	0	126
Sektor państwowy	4	8	21	30	24	28	29	55	0	0	118
Sektor prywatny	7	5	16	24	21	30	31	61	3	0	249
Spółdzielczość	0	0	15	38	31	44	28	44	0	0	20
Dochody na jedną osobę											
Poniżej 200 zł	3	9	21	35	21	21	36	46	1	1	217
201 - 325	7	8	17	29	28	25	31	48	3	1	203
326 - 449	5	5	17	28	23	30	28	59	2	1	185
450 - 599	5	4	24	21	34	33	32	44	3	0	128
Powyżej 599 zł	4	2	21	19	30	34	31	55	1	1	198
Ocena własnych war. mater.											
Złe	8	8	20	27	26	28	27	49	2	1	335
Średnie	3	5	20	28	27	29	33	47	2	2	506
Dobre	3	3	19	23	22	32	35	59	1	1	280
Udział w prakt. religijnych											
Kilka razy w tygodniu	9	2	15	30	31	32	36	43	2	0	62
Raz w tygodniu	4	7	21	29	23	29	35	45	1	1	584
Kilka razy w miesiącu	3	5	18	29	25	31	30	55	1	1	159
Kilka razy w roku	5	4	16	20	29	27	27	63	3	2	217
W ogóle nie uczestniczy	7	5	25	21	29	33	24	52	0	2	100
Poglądy polityczne											
Lewica	6	7	19	23	26	28	29	59	2	0	219
Centrum	4	5	23	31	23	26	27	56	2	0	274
Prawica	5	6	18	20	30	35	34	49	1	0	387
Trudno powiedzieć	4	5	18	33	20	26	36	39	3	5	242